

دانشگاه علوم پزشکی
و خدمات بهداشتی درمانی تهران

معاونت آموزشی

مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی

واحد برنامه‌ریزی آموزشی

چارچوب طراحی «طرح دوره»

اطلاعات درس:

گروه آموزشی ارابه دهنده درس: اخلاق پزشکی

عنوان درس: اخلاق بالینی ۲

کد درس: ۱۴

نوع و تعداد واحد^۱: ۲ واحد نظری

نام مسؤول درس: دکتر احسان شمسی گوشکی

مدرس/ مدرسان: دکتر علیرضا پارساپور، دکتر احسان شمسی گوشکی،

پیش‌نیاز/ هم‌زمان: اخلاق پزشکی عمومی و اخلاق حرفه ای

رشته و مقطع تحصیلی: اخلاق پزشکی - دکترای تخصصی

اطلاعات مسؤول درس:

رتبه علمی: دانشیار

رشته تخصصی: اخلاق پزشکی

محل کار: گروه اخلاق پزشکی، مرکز تحقیقات اخلاق و تاریخ پزشکی علوم پزشکی تهران

تلفن تماس: ۶۶۴۱۹۶۶۱

نشانی پست الکترونیک: shamsi@tums.ac.ir

^۱ مشتمل بر: نظری، عملی و یا نظری- عملی به تفکیک تعداد واحدهای مصوب. (مثال: ۲ واحد نظری، ۱ واحد عملی)

توصیف کلی درس:

یکی از جنبه های بسیار مهم اخلاق در حوزه پزشکی، کاربرد اخلاق در این حوزه است. در واقع حاصل بسیاری از آموزشها و پژوهشهای صورت گرفته در حوزه اخلاق پزشکی در بالین خود را نشان داده و به مرحله عمل می رسند در حالیکه چالشهای موجود در حیطه عمل گاهی بسیار جدی تر و پیچیده تر از سایر حیطه ها هستند و بالینگر را تحت فشار جدی قرار میدهند. حضور متخصصین اخلاق پزشکی آشنا به بالین و چالشهای اخلاقی در کاربرد اخلاق در بیمارستانها از الزامات حوزه اخلاق پزشکی است که بتواند به حل چالشهای بالینی کمک کند. در این راستا یکی از موضوعات مهم و پر مشکل حوزه آغاز و پایان حیات است که در مواردی راه را بر هر گونه مداخله جدی می بندد. لذا در قسمت دوم درس اخلاق بالینی ملاحظات اخلاقی آغاز و پایان حیات به دانشجو تدریس می شود.

اهداف کلی / محورهای توان مندی:

- کسب دانش عمیق
- توانایی استدلال و تصمیم گیری بر اساس مبانی اخلاقی
- پژوهش در رابطه با مسائل اخلاقی مرتبط با مراقبتهای آغاز و پایان حیات

اهداف اختصاصی / زیرمحورهای هر توان مندی:

- آشنایی با مباحث مهم اخلاقی در آغاز و پایان حیات
  - کسب دانش لازم در مورد ملاحظات خافی مربوطه و چگونگی رویکرد به موضوع با در نظر گرفتن ملاحظات اخلاقی قانونی و فقهی
  - استدلال اخلاقی و کمک به تصمیم گیری اخلاقی در بالین
- پس از پایان این درس انتظار می رود که فراگیر:

رویکرد آموزشی^۱:

□ ترکیبی^۳

□ *حضوری

□ *مجازی^۲

روش های یاددهی - یادگیری با عنایت به رویکرد آموزشی انتخاب شده:

۱. Educational Approach

۲. Virtual Approach

۳. Blended Approach: Blended learning is an approach to education that combines online educational materials and opportunities for interaction online with traditional place-based classroom methods.

رویکرد مجازی

- * کلاس وارونه
  - یادگیری مبتنی بر بازی دیجیتال
  - یادگیری مبتنی بر محتوای الکترونیکی تعاملی
  - یادگیری مبتنی بر حل مسئله (PBL)
  - یادگیری اکتشافی هدایت شده
  - یادگیری مبتنی بر سناریوی متنی
  - یادگیری مبتنی بر مباحثه در فروم
- سایر موارد (لطفاً نام ببرید) -----

رویکرد حضوری

- * سخنرانی تعاملی (پرسش و پاسخ، کوئیز، بحث گروهی و ...)
  - بحث در گروههای کوچک
  - ایفای نقش
  - یادگیری اکتشافی هدایت شده
  - یادگیری مبتنی بر تیم (TBL)
  - یادگیری مبتنی بر حل مسئله (PBL)
  - یادگیری مبتنی بر سناریو
  - استفاده از دانشجویان در تدریس (تدریس توسط همتایان)
  - یادگیری مبتنی بر بازی
- سایر موارد (لطفاً نام ببرید) -----

رویکرد ترکیبی

ترکیبی از روش‌های زیرمجموعه رویکردهای آموزشی مجازی و حضوری، به کار می‌رود.
لطفاً نام ببرید:

تقویم درس:

جلسه	عنوان مبحث	روش تدریس	فعالیت‌های یادگیری / تکالیف دانشجویان	نام مدرس / مدرسان
۱	سیر تکوینی مراحل زندگی و شأن اخلاقی انسان و نظریه‌های مرتبط با آن و تأثیر آن بر جنبه‌های اخلاقی در آغاز و پایان حیات،	سخنرانی و بحث تعاملی	تهیه گزارش مکتوب از مباحث، ارائه در کلاس، انجام تکالیف موردی	دکتر علیرضا پارساپور / دکتر احسان شمسی گوشکی

جلسه	عنوان مبحث	روش تدریس	فعالیت‌های یادگیری / تکالیف دانشجویان	نام مدرس / مدرسان
۲	رویکردهای اخلاقی مطرح در سقط (اسقاط) جنین در اخلاق پزشکی امروز	سخنرانی و بحث تعاملی	تهیه گزارش مکتوب از مباحث، ارائه در کلاس، انجام تکالیف موردی	دکتر علیرضا پارساپور
۳	سقط جنین در اسلام با تمرکز بر فقه شیعه: ولوج روح، فتاوی، ...	سخنرانی و بحث تعاملی	تهیه گزارش مکتوب از مباحث، ارائه در کلاس، انجام تکالیف موردی	دکتر عبدالصالح جعفری
۴	سقط جنین در ایران: تاریخچه، سابقه، سیر تطور قوانین و مقررات	سخنرانی و بحث تعاملی	تهیه گزارش مکتوب از مباحث، ارائه در کلاس، انجام تکالیف موردی	دکتر وحید مؤذن / دکتر احسان شمسی گوشکی
۵	چالش‌های سقط جنین در بالین مادر: تهدید جانی مادر، کاهش جنین، ...	سخنرانی و بحث تعاملی	تهیه گزارش مکتوب از مباحث، ارائه در کلاس، انجام تکالیف موردی	دکتر اعظم سادات موسوی / دکتر علیرضا پارساپور
۶	حق بر باروری و جلوگیری از بارداری، جنبه‌های اخلاقی سیاست‌های کنترل و ازدیاد جمعیت	سخنرانی و بحث تعاملی	تهیه گزارش مکتوب از مباحث، ارائه در کلاس، انجام تکالیف موردی	
۷	جنبه‌های اخلاقی در غربالگری پیش از بارداری و تشخیص و غربالگری پیش از تولد، خواهر و برادر نجات بخش	سخنرانی و بحث تعاملی	تهیه گزارش مکتوب از مباحث، ارائه در کلاس، انجام تکالیف موردی	دکتر علیرضا پارساپور
۸	مرور فناوری‌های کمک باروری و چالش‌های اخلاقی پیرامون آن	سخنرانی و بحث تعاملی	تهیه گزارش مکتوب از مباحث، ارائه در کلاس، انجام تکالیف موردی	دکتر رضا عمانی سامانی
۹	مرور چالش‌های حقوقی در فناوری‌های کمک باروری	سخنرانی و بحث تعاملی	تهیه گزارش مکتوب از مباحث، ارائه در کلاس، انجام تکالیف موردی	دکتر علیرضا میلانی فر
۱۰	رویکرد اسلامی به فناوری‌های کمک باروری: مفهوم نسب،	سخنرانی و بحث تعاملی	تهیه گزارش مکتوب از مباحث، ارائه در کلاس، انجام تکالیف موردی	دکتر عبدالصالح جعفری

جلسه	عنوان مبحث	روش تدریس	فعالیت‌های یادگیری / تکالیف دانشجو	نام مدرس / مدرس‌ان
	قواعد مربوطه از جمله قاعده فراش، نفی ولد و...			
۱۱	سیر تطور و کیس‌های تأثیر گذار بر گفتمان اخلاقی تصمیم‌گیری در پایان حیات		تهیه گزارش مکتوب از مباحث، ارائه در کلاس، انجام تکالیف موردی	دکتر احسان شمسی گوشکی
۱۲	تعریف و تشخیص مرگ تحلیل ابعاد جامعه شناختی، روانشناختی، روان تنی و فلسفی مرگ، تاریخ تحلیلی مرگ، پزشکی شدن مرگ،	سخنرانی و بحث تعاملی	تهیه گزارش مکتوب از مباحث، ارائه در کلاس، انجام تکالیف موردی	دکتر حمید رضا نمازی
۱۳	مفهوم مرگ طبیعی، احتضار و حیات غیر مستقر در منابع اسلامی و تأثیر آن در تصمیم‌گیری‌های پایان حیات	سخنرانی و بحث تعاملی	تهیه گزارش مکتوب از مباحث، ارائه در کلاس، انجام تکالیف موردی	دکتر احسان شمسی گوشکی
۱۴	تحلیل حق بر مرگ، رویکردهای اخلاقی، حرفه‌ای و حقوقی به اتانازی و خودکشی با کمک پزشک	سخنرانی و بحث تعاملی	تهیه گزارش مکتوب از مباحث، ارائه در کلاس، انجام تکالیف موردی	دکتر امیر احمد شجاعی
۱۵	جنبه‌های اخلاقی در ادامه و قطع مداخلات نگهدارنده با تأکید بر دستور عدم احیای قلبی - تنفسی	سخنرانی و بحث تعاملی	تهیه گزارش مکتوب از مباحث، ارائه در کلاس، انجام تکالیف موردی	دکتر احسان شمسی گوشکی
۱۶	برنامه ریزی مراقبت های پایان حیات Advance)	سخنرانی و بحث تعاملی	تهیه گزارش مکتوب از مباحث، ارائه در کلاس، انجام تکالیف موردی	دکتر پونه سالاری

جلسه	عنوان مبحث	روش تدریس	فعالیت‌های یادگیری / تکالیف دانشجو	نام مدرس / مدرسان
	Care Planning			
۱۷	مفهوم بیهودگی در ارائه مراقب‌های سلامت با تأکید بر مراقب‌های پایان حیات	سخنرانی و بحث تعاملی	تهیه گزارش مکتوب از مباحث، ارائه در کلاس، انجام تکالیف موردی	دکتر حمید رضا نمازی / احسان شمسی گوشکی
۱۸	تمایزهای محوری مورد استفاده در استدلال‌های اخلاقی در تصمیم‌گیری‌های پایان حیات	سخنرانی و بحث تعاملی	تهیه گزارش مکتوب از مباحث، ارائه در کلاس، انجام تکالیف موردی	دکتر احسان شمسی گوشکی
۱۹	مرور جنبه‌های اخلاقی در انواع مختلف پیوند اعضا	سخنرانی و بحث تعاملی	تهیه گزارش مکتوب از مباحث، ارائه در کلاس، انجام تکالیف موردی	دکتر احسان شمسی گوشکی
۲۰	پیوند اعضا در ایران: سابقه، وضعیت کنونی، قوانین و مقررات مربوطه	سخنرانی و بحث تعاملی	تهیه گزارش مکتوب از مباحث، ارائه در کلاس، انجام تکالیف موردی	دکتر احسان شمسی گوشکی
۲۱	پایان حیات در آغاز حیات: مراقب‌های نوزادان نارس، دارای نقایص تهدیدکننده حیات و ناتوان	سخنرانی و بحث تعاملی	تهیه گزارش مکتوب از مباحث، ارائه در کلاس، انجام تکالیف موردی	دکتر ملیحه کدیور / دکتر علیرضا پارساپور / دکتر احسان شمسی گوشکی

وظایف و انتظارات از دانشجو:

روش ارزیابی دانشجو:

▪ نوع ارزیابی: ارزیابی تکوینی

▪ روش ارزیابی دانشجو: ارائه پروژه ۱۰ نمره، ۱۰ نمره امتحان پایان ترم

▪ سهم ارزشیابی هر روش در نمره نهایی دانشجوی: ۲۰

✓ ارزیابی تکوینی (سازنده)^۱: ارزیابی دانشجو در طول دوره آموزشی با ذکر فعالیت‌هایی که دانشجو به طور مستقل یا با راهنمایی استاد انجام می‌دهد. این نوع ارزیابی می‌تواند صرفاً با هدف آرایه بازخورد اصلاحی و رفع نقاط ضعف و تقویت نقاط قوت دانشجو صورت پذیرفته و یا با اختصاص سهمی از ارزیابی به آن، در نمره دانشجو تأثیرگذار باشد و یا به منظور تحقق هر دو هدف، از آن استفاده شود.

نظیر: انجام پروژه‌های مختلف، آزمون‌های تشخیصی ادواری، آزمون میان ترم مانند کاربرگ‌های کلاسی و آزمونک (کوئیز) های کلاسی

✓ ارزیابی تراکمی (پایانی)^۲: ارزیابی دانشجو در پایان دوره است که برای مثال می‌تواند شامل موارد زیر باشد:

- آزمون‌های کتبی، شفاهی و یا عملی با ذکر انواع آزمون‌ها برای مثال آزمون‌های کتبی شامل آزمون‌های کتبی بسته پاسخ اعم از «چندگزینه‌ای»، «جورکردنی گسترده»، «درست- نادرست» و آزمون‌های کتبی باز پاسخ اعم از تشریحی و کوتاه پاسخ، آزمون‌های استدلالی نظیر آزمون ویژگی‌های کلیدی، سناریونویسی با ساختن فرضیه و ....، آزمون‌های عملی که برای مثال می‌تواند شامل انواع آزمون‌های ساختارمند عینی نظیر OSCE^۳، OSLE^۴ و ... و یا ارزیابی مبتنی بر محل کار^۵ با استفاده از ابزارهایی نظیر DOPS^۶، لاگ‌بوک^۷، کارپوشه (پورت فولیو)^۸، ارزیابی ۳۶۰ درجه^۹ و .... باشد.

منابع:

منابع شامل کتاب‌های درسی، نشریه‌های تخصصی، مقاله‌ها و نشانی وبسایت‌های مرتبط می‌باشد.

الف) کتب:

۱- (ب) مقالات: -

۱. Formative Evaluation

۲. Summative Evaluation

۳. Objective Structured Clinical Examination

۴. Objective Structured Laboratory Examination

۵. Workplace Based Assessment

۶. مشاهده مستقیم مهارت‌های بالینی Direct Observation of Procedural Skills: روشی است که به طور ویژه، برای ارزیابی مهارت‌های عملی (پروسیجرها) طراحی شده است. در این روش فراگیر در حین انجام پروسیجر، مورد مشاهده قرار می‌گیرد و عملکرد وی بر اساس یک چک لیست ساختارمند، ارزیابی می‌شود. با این روش، بعد از هر بار انجام آزمون، نقاط قوت و ضعف فراگیر شناسایی می‌شوند. فرایند مشاهده فراگیر در حدود ۱۵ دقیقه و ارائه بازخورد به وی حدود ۵ دقیقه به طول می‌انجامد.

۷. Logbook

۸. Portfolio

۹. Multi Source Feedback (MSF)

ج) محتوای الکترونیکی:-

د) منابع برای مطالعه بیشتر:-